

Jubileusz za nami!

We Władysławowie 11–12 września 2009 r. odbyła się 10. Jubileuszowa Ogólnopolska Konferencja Psychoonkologiczna, będąca zwieńczeniem 15-letniej aktywności w dziedzinie psychoonkologii w Polsce.

To znaczące osiągnięcie jest zasługą rosnącej z roku na rok grupy entuzjastów, którym przewodniczy i całym sercem służy twórczyni polskiej psychoonkologii, pani prof. Krystyna de Walden-Gałuszko. Na naszym rodzimym gruncie stworzyła podstawy systemu opieki psychoonkologicznej dla chorych na raka, gdy w tym czasie w Nowym Jorku, w Memorial Sloan-Kettering Cancer Center prekursorką psychoonkologii była, również lekarz psychiatra, prof. Jimmie Holland. Obie panie, każda w swoim kraju, założyły towarzystwa psychoonkologii. Teraz współpraca rozwija się pomyślnie, ostatnio z inicjatywy Zarządu Międzynarodowego Towarzystwa Psychoonkologicznego (*International Psycho-Oncology Society – IPOS*) powstała Federacja Międzynarodowych Towarzystw Psychoonkologicznych (*Federation of the National Societies of Psycho-Oncology*). Federacja ma na celu wspieranie i rozwój psychoonkologii również w rozwijających się krajach Europy Wschodniej.

We Władysławowie w przeddzień konferencji odbyła się sesja warsztatowa. Szczególnie dużym zainteresowaniem, wyrażonym zarówno licznym, jak i aktywnym uczestnictwem, cieszyły się warsztaty dotyczące egzystencjalnego podejścia terapeutycznego i systemowej terapii rodzin. Warsztaty z zakresu pomocy psychologicznej dla rodziny chorego onkologicznie przy nawrocie choroby nowotworowej prowadziła Bożena Winch, psycholog z długoletnim doświadczeniem. Uczyła, jak zaczynając od stawiania pytań natury egzystencjalnej, np. „Co to znaczy dla pana, że ma pan raka?”, można pracować z samoniszczącymi mechanizmami obronnymi pacjenta, które prowadzą do zaniechania leczenia onkologicznego.

Podczas warsztatów z systemowej terapii rodzin w chorobie nowotworowej okazało się, że zastosowanie techniki genogramu pozwala na odczytanie nieprawdopodobnie dużej i wartościowej dla dynamiki procesu terapeutycznego wiedzy na temat pacjenta i jego systemu rodzinnego. Warsztaty, prowadzone przez Martę Porębiak i Annę Błogosz, były również okazją do praktycznego ćwiczenia techniki genogramu.

Konferencja rozpoczęła się od przywitania gości z Białorusi, Węgier, a także z USA w osobie przewodniczącego IPOS prof. Williama Breitbarta, twórcy *Meaning-Centered Group Psychotherapy in Advanced Cancer* – psychoterapii grupowej w zaawansowanym raku, opartej na sensie życia i logoterapii Viktora Frankla (8 sesji). Jakże szkoda, że we Władysławowie nie

mieliśmy okazji uczestniczyć w warsztatach W. Breitbarta, które zwykle na kongresach IPOS gromadzą tłumy chętnych.

Szkoda również, że dla osób, które nie znają języka angielskiego, akademicki wykład W. Breitbarta, jako że nie był tłumaczony na język polski, był niedostępny. Osobista łatwość przekazu w wykonaniu Katalin Muszbek sprawiła natomiast, że w wersji angielskiej prezentacja była zrozumiała i przystępna. Katalin Muszbek, dyrektorka Fundacji Węgierskich Hospicjów, dzieliła się doświadczeniami z zakresu tworzenia systemu wolontariatu w opiece paliatywnej. Przykłady osadzone w konkretnej rzeczywistości pacjentów onkologicznych na Węgrzech są na pewno doświadczeniami możliwymi do zaadaptowania i wykorzystania w Polsce. Dodatkowym atutem K. Muszbek były bardzo przejrzyste prezentacje.

Nowością na konferencji była tematyka hematologiczna. Wystąpienia prof. Wiesława Jędrzejczaka i prof. Andrzeja Helmana na temat problemów psychologicznych pacjentów z białaczką, z punktu widzenia hematologa, wniosły wiele nowych treści i pokazały inną perspektywę.

Po zapytaniu niektórych uczestników o refleksje z konferencji można było usłyszeć, że bardzo uradowała ich sesja o wolontariacie, ponieważ pokazała, ile pracy u podstaw jest wykonywanej dzięki dobrej woli i zaangażowaniu tak wielu osób. W tej sesji bardzo podobały się prezentacje krakowskiego UNICORN-u i Fundacji Urszuli Jaworskiej.

Zdaniem wielu uczestników wartościowe i godne uwagi było wystąpienie prof. Gabrieli Chojnackiej-Szałwowskiej pt. „Przewlekłe zmęczenie a depresja chorych na nowotwory złośliwe” oraz dr Joanny Kozaki: „Model psychologicznych uwarunkowań oceny jakości życia chorych na raka jajnika”. Prezentacje te przedstawiały dobrze przeprowadzone metodologicznie badania, interesujące wyniki, zaprezentowane w sposób ciekawy i rzetelny.

Z tych samych powodów podobała się prezentacja pt. „Opieka psychologiczna nad pacjentem hematologicznym w okresie dojrzewania i wczesnej dorosłości” Marzeny Samardakiewicz oraz prezentacja polskiej adaptacji skali *Distress Thermometer* pacjentów onkologicznych – J. Życińskiej, E. Wojtyny, A. Heydy, A. Syskiej-Bielak. Przedstawione badania potwierdzają obserwacje psychoonkologów z praktyki klinicznej na oddziałach onkologicznych w Polsce. Wynika z nich, że dystres, a nawet wysoki dystres chorego rzadko jest rozpoznawany przez onkologów. Dotyczy to takich problemów emocjonalnych, jak lęk, depresja, zamartwianie się, czy innych, np. biegunki,

---

zaparć lub problemów w pracy, w domu. I niestety, oznacza to, że znaczna część pacjentów (69,5% badanych) nie jest objęta oddziaływaniami terapeutycznymi. Jednakże dobrze się dzieje, że publikowane są tego typu badania, łatwiej bowiem wprowadzać zmiany, gdy przedstawiane są dane oparte na faktach (*evidence based medicine*).

Wiele można by zrobić w zakresie psychoedukacji i zmiany percepcji społecznej dotyczącej pobytu w hospicjum. Znowu potwierdza się to, co znamy z doświadczenia klinicznego, a czego dowodzą badania prezentowane w pracy pt. „Hospicjum w wyobrażeniach pacjentów. Problemy adaptacyjne” – Barbary Smolik, Elżbiety Pożarowskiej, Marty Czerwik-Kulpy – że chorzy stosują zniekształcenia myślenia polegające na katastrofizacji, zasadzie „wszystko albo nic”, wyolbrzymianiu, uogólnianiu, negatywnemu przewidywaniu, etykietowaniu. Staje się tym bardziej jasne, jak bardzo potrzebne są chorym i ich rodzinom wsparcie i pomoc w łatwiejszej adaptacji w hospicjach, tak aby mogli pełniej doświadczać komfortu nieocenionych wartości związanych z pobytom w nich. Tu przecież bardziej niż w szpitalu mogą liczyć na zrozumienie, pomoc i zaspokojenie potrzeb w paliatywnej fazie choroby.

Uczestnicy pytani o refleksje z Władysławowa wśród minusów wymieniali fakt przedłużenia pierwszego dnia obrad o 1,5 godziny i związane z tym przesunięcie uroczystej kolacji. Choć niektórzy twierdzą, że... to kwestia osobowościowa.

Nieliczne wystąpienia, które mniej się podobały na tle pozostałych, uczestnicy uznali za nieprawidłowo zaplanowane, ponieważ zbyt wiele miejsca poświęcono w nich na tłumaczenie terminów podstawowych, doskonale znanych nie tylko klinicytom, ale

i studentom psychologii zdrowia. Nie wnosily więc one nic nowego, a mogły wydać się mniej interesujące.

Dobrze w pamięci uczestników zapisało się wystąpienie ks. Andrzeja Gretkowskiego, poświęcone doświadczaniu lęku przez osoby chore i próbie poszukiwania odpowiedzi na trudne pytania natury filozoficznej i duchowej pt. „Najtrudniejsze doświadczenia w życiu człowieka”. Podobały się również inne prezentacje. Pierwsza – uznana za „ciekawostkę z Lublina” – Karoliny Reszke i Marzeny Samardakiewicz była analizą blogów pisanych przez dzieci chore na raka. Druga – „filcowa ciekawostka małopolska”, to film zrealizowany w Pracowni Zajęć Terapeutycznych w Świętokrzyskim Centrum Onkologii prowadzonej przez Zofię Lenarcik, trzecia – wykład „Proces twórczy a proces zdrowienia – inspiracje psychoanalityczne” zaprezentowany przez Jadwigę Koźmińską-Kiniorską.

Jubileusz za nami! A przed nami? Sporo pozytywistycznej pracy u podstaw, to niewątpliwe. Możliwe, że czeka nas ogromne wyzwanie, jakim jest zorganizowanie w najbliższej przyszłości, może już jesienią 2012 r., IPOS *World Congress of Psycho-Oncology* w Polsce! Taka jest propozycja Zarządu IPOS.

Z pozdrowieniami,
Justyna Pronobis

psycholog kliniczny
psychoonkolog

Instytut Psychoimmunologii
ul. Dygasińskiego 9
01-603 Warszawa
e-mail: info@ipsi.pl
www.ipsi.pl